

کشورهای دیگر هم

کنکور دارند؟

نگاهی به نحوه جذب دانشجویان در هفت کشور

لیلی ارجمندزاده

کارشناسی ارشد روان‌شناسی

و دخالت مستقیم دولت یا نهادهای تعیین‌شده توسط آن صورت نمی‌گیرد.

دسته الف. کشورهایی هستند که یکی از شرایط پذیرش دانشجویان در همه یا اکثر مراکز آموزش عالی آن‌ها، شرکت در آزمون‌هایی است که جدا از آزمون‌های پایان دوره متوسطه یا پیش‌دانشگاهی (موسوم به آزمون نهایی) برگزار می‌شوند. **دسته ب.** کشورهایی هستند که برای پذیرش دانشجویان در مراکز آموزش عالی آن‌ها، آزمون‌هایی جدا از آزمون‌های پایان دوره متوسطه یا پیش‌دانشگاهی (موسوم به آزمون نهایی) برگزار نمی‌شوند.

آمریکا

مؤسسات آموزش عالی آمریکا، براساس روند پذیرش، به «آزاد» و «گزینشی» تقسیم می‌شوند. در مؤسسات با پذیرش آزاد، با توجه به ملاک بودن دیپلم دبیرستان یا معادل آن و نمرات این دوره، سنجش را مدرسه انجام می‌دهد و مؤسسات آموزش عالی دخالتی در آن ندارند. به‌طور کلی، بخش سنجش، ملاک‌محور است. در بخش گزینش نیز این

در کشورهای دیگر چگونه دانشجویان در دانشگاه‌ها پذیرش می‌شوند؟ برای پاسخ به این پرسش، بهترین راه مطالعات تطبیقی است. بر همین اساس، به نظام سنجش و پذیرش دانشجویان در کشورهای آمریکا، انگلستان، فرانسه، اسپانیا، ترکیه، چین و ژاپن سر زدیم و نحوه جذب دانشجویان را بررسی کردیم. در این کشورها فرایند پذیرش دانشجویان براساس تمرکز یا نبود تمرکز را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد:

«متمرکز» کشورهایی هستند که همه یا بخش عمده‌ای از فرایند پذیرش دانشجویان در مراکز آموزش عالی آن‌ها تحت نظارت و دخالت مستقیم دولت یا نهادهای تعیین‌شده توسط آن صورت می‌گیرد.

«نیمه‌متمرکز» کشورهایی هستند که بخشی از فرایند پذیرش دانشجویان در مراکز آموزش عالی آن‌ها تحت نظارت و دخالت مستقیم دولت یا نهادهای تعیین‌شده توسط آن صورت می‌گیرد.

«غیرمتمرکز» کشورهایی هستند که هیچ بخشی از فرایند پذیرش دانشجویان در مراکز آموزش عالی آن‌ها تحت نظارت

مؤسسات، بنا به سیاست خود، در اکثر مواقع هیچ محدودیتی برای پذیرش متقاضیان ندارند. در مؤسساتی که گزینشی عمل می‌کنند، علاوه بر دیپلم دبیرستان یا معادل آن، مجموعه ملاک‌هایی همچون آزمون استاندارد نیز اهمیت دارند. این را مؤسسات غیر از مؤسسات آموزش عالی برگزار می‌کنند و به هر داوطلب نمره‌ای تعلق می‌گیرد. هر مؤسسه حدنصاب مورد نظر خود برای بررسی تقاضانامه داوطلبان را تعیین می‌کند. در نتیجه بخش سنجش و گزینش این دسته از هم مجزا هستند.

در مؤسسات پذیرش آزاد، با توجه به اینکه همه متقاضیان پذیرفته می‌شوند، نسبت یک‌به‌یک است. در مؤسسات گزینشی، با توجه به دولتی یا خصوصی بودن و سطح اعتبار مؤسسه، این نسبت از «سه به یک» تا «چهار به سه» متغیر است.

اسپانیا

در کشور اسپانیا آزمون سراسری برگزار نمی‌شود، بلکه هر ایالت موظف است آزمون‌های مرحله عمومی و اختصاصی را در محدوده خود برگزار کند. این آزمون‌ها هر سال در دو نوبت برگزار می‌شوند که هر نوبت یک آزمون اصلی (مرحله عمومی) دارد و آزمون دیگری نیز (مرحله تخصصی) پیش‌بینی شده است تا داوطلبان بتوانند با شرکت در آن، نمرات خود را بهتر کنند.

با توجه به اینکه آزمون‌های مرحله‌های عمومی و اختصاصی، هر دو براساس درس‌های دوره دوم متوسطه طراحی می‌شوند، دومانظوره‌اند؛ یعنی هم دانش و مهارت‌هایی را که داوطلب در دوره دوم متوسطه کسب کرده و هم توانایی و صلاحیت‌های علمی وی برای تحصیل در رشته مورد نظر در دانشگاه را می‌سنجند.

ترکیه

نظام آموزش و پرورش ترکیه به شدت متمرکز است و تقریباً همه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی آن کشور مطابق قوانین و مقررات وزارت آموزش عالی این کشور فعالیت می‌کنند. از این‌رو، بسیاری از دانشگاه‌ها مشابه هم هستند و انعطاف و آزادی چندانی در تصمیم‌گیری ندارند. از سوی دیگر، تنها شیوه پذیرش در مراکز آموزش عالی اصلی، به جز مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای که فارغ‌التحصیلان دبیرستان‌های فنی و حرفه‌ای بدون آزمون می‌توانند ادامه تحصیل بدهند، آزمون سراسری ورود به دانشگاه‌هاست.

دانشگاه‌ها تقریباً در برگزاری این آزمون و نیز تعیین محل قبولی داوطلب هیچ دخالتی ندارند. با این اوصاف، نظام

گزینش دانشجوی ترکیه در حال حاضر کاملاً متمرکز است. آزمون سراسری هر سال یک بار برگزار می‌شود و به‌طور کلی دو بخش در پذیرش دانشجو قابل تشخیص هستند:

بخش اول سنجش است. در این مرحله نیاز پیش‌نیازهای لازم برای ورود به دانشگاه سنجیده می‌شود که مهم‌ترین آن‌ها «میزان موفقیت داوطلب در درس‌های دوره دبیرستان» است. یعنی معطوف به گذشته است. بخش دوم گزینش است که در این مرحله مجموعه صلاحیت‌های لازم برای تحصیل در یک رشته خاص به‌طور کلی ارزیابی می‌شود.

آزمون سراسری ترکیه بر «سنجش استعداد عمومی»، به‌ویژه در ریاضیات و زبان، تکیه دارد و به نظر می‌آید نه ارتباط چندانی با محتوای دوره دبیرستان دارد و نه ارتباطی با استلزامات تحصیل در دوره‌های آموزش عالی. از این‌رو، هیچ‌یک از دو بخش «سنجش» و «پذیرش» در آن پررنگ نیست. از آنجا که تنها شیوه پذیرش داوطلبان، «آزمون سراسری» است، نمره و رتبه این آزمون در موفقیت داوطلبان نقشی تعیین‌کننده دارد.

چین

با توجه به اینکه عمده‌ترین شیوه پذیرش دانشجو در چین برگزاری «آزمون سراسری» است و بسیاری از دانشگاه‌های دولتی و خصوصی در سطوح گوناگون باید نتایج این آزمون را ملاک پذیرش دانشجو قرار دهند، می‌توان گفت، پذیرش دانشجو در چین متمرکز است. به عبارت دیگر، چین از جمله کشورهایی است که در پذیرش دانشجو از آزمون سراسری بهره می‌گیرد و می‌توان گفت این شیوه تقریباً تنها روش پذیرش دانشجو در این کشور است.

در حال حاضر، آزمون سراسری در هر سال یک بار به‌طور ملی و در مدت سه روز برگزار می‌شود. البته سیاست جدید آموزشی چین در نظر دارد تعداد نوبت‌های برگزاری این آزمون در سال را بیشتر کند. ناگفته نماند، در برخی

تعیین می‌کنند و در رابطه با پذیرش داوطلبان، آزادانه عمل می‌کنند. براساس این توضیحات می‌توان گفت نظام پذیرش دانشجو در انگلیس نیمه‌متمرکز است.

با توجه به اینکه داشتن «گواهی‌نامه عمومی آموزش متوسطه» که شرکت در آزمون‌های آن اجباری است و به‌صورت ملی توسط نهادهای اعطای مدرک برگزار می‌شود و داشتن «گواهی‌نامه عمومی آموزش سطح پیشرفته» که شرکت در آن اختیاری است و به‌صورت ملی توسط نهادهای اعطای مدرک برگزار می‌شود، از جمله مهم‌ترین ملاک‌های نظام پذیرش دانشجو در انگلیس هستند، می‌توان گفت در انگلیس آزمون سراسری با مختصات ویژه خود برگزار می‌شود که براساس منابع اطلاعاتی موجود، این آزمون سالی یک‌بار اجرا می‌شود.

فرانسه

مهم‌ترین ملاک پذیرش در مراکز آموزش عالی فرانسه، انواع «گواهی‌نامه باشلیه» یا معادل آن‌هاست. این آزمون در پایان دوره دوم متوسطه به‌صورت سراسری و متناسب با شاخه‌های تحصیلی این دوره برگزار می‌شود، اما در عمده مؤسسات معتبرتر، علاوه بر گواهی‌نامه مذکور، شرایط و الزامات دیگری را نیز می‌طلبند که خودشان تعیین می‌کنند. از سوی دیگر، مکان‌یابی دوره و مؤسسه آموزش عالی، متناسب با تقاضای داوطلبان، به‌صورت متمرکز انجام می‌شود، اما دانشگاه‌ها و سایر مؤسسات در مورد پذیرش، تصمیم‌گیرنده نهایی هستند. لذا در مجموع می‌توان نظام پذیرش دانشجو در فرانسه را نیمه‌متمرکز محسوب کرد.

منابع

۱. خبرگزاری فارس:

www.farsnews.ir

۱۳۹۹-۱۱-۲۸ ۰۱:۲۷

۲. نرگس مرادی، رضا محمدی، اکبر گلدسته. بررسی مقایسه‌ای امتحانات ورود به آموزش عالی در ایران با کشورهای منتخب، فصلنامه آموزش و پرورش تطبیقی، دوره ۲، شماره ۴، پاییز ۱۳۹۸، صفحه ۵۳۲-۵۱۸

دانشگاه‌ها برای پذیرش دانشجو در ترم دوم هر سال، آزمون به‌عنوان آزمون بهاره گرفته می‌شود که به دلایلی با استقبال چندانی روبه‌رو نبوده است در نتیجه این تعداد به همان دانشگاه‌های خاص محدود است.

ژاپن

ژاپن آزمون سراسری برگزار می‌کند، اما دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در پذیرش این آزمون به‌عنوان یک ملاک آزادند. بیشتر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی از نظر مالی تقریباً مستقل از دولت عمل می‌کنند و در نتیجه در پذیرش دانشجو وابستگی به دولت ندارند.

مراکز آموزش عالی که آزمون سراسری سنتاشیکن را به‌عنوان یکی از مراحل و ملاک‌های پذیرش دانشجو در نظر می‌گیرند، تعیین می‌کنند چه موادی از موضوعات آزمون و با چه ضریبی نمره نهایی داوطلبان را تشکیل دهد. به عبارت دیگر، مراکز آموزش عالی در مورد چگونگی و میزان تأثیر نمره آزمون سراسری در فرایند پذیرش تصمیم می‌گیرند.

در آزمون سراسری، به‌طور عمده بر «دانش و اطلاعات» تأکید می‌شود، زیرا هدف از این آزمون، ارزیابی موفقیت داوطلب در یادگیری برنامه درسی دوره‌های گذشته، به‌ویژه دوره دوم آموزش متوسطه است و در نتیجه در سؤالات آزمون سراسری، بخشی برای سنجش هوش و خلاقیت در نظر گرفته نشده است. با این همه، در سال‌های اخیر علاوه بر سؤالات مکتوب، برای ارزیابی مهارت‌های «ارتباطی و شنیداری» داوطلب، آزمون شنیداری زبان انگلیسی نیز برگزار می‌شود و داوطلبان باید به سؤالات شنیداری در برگه مربوط به آن پاسخ دهند.

شدیدترین رقابت به دانشگاه‌های دولتی و معتبر مربوط است که در آن‌ها تقریباً از هر ۲۰ تا ۳۰ متقاضی فقط یک نفر پذیرفته می‌شوند و با توجه به فراوانی و تنوع دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، الگوی یکسانی وجود ندارد.

انگلستان

آزمون‌های مربوط به صلاحیت‌های ورود به دوره آموزش عالی، یعنی گواهی‌نامه‌های عمومی آموزش متوسطه و گواهی‌نامه‌های آموزش سطح پیشرفته، مهم‌ترین ملاک‌های پذیرش اکثر مؤسسات در سطح ملی هستند و البته نهادهای غیردولتی آن‌ها را برگزار می‌کنند و چارچوب سیاست‌های کلی آن‌ها را اسناد آموزشی تهیه‌شده توسط دولت تعیین می‌کند، اما از سوی دیگر، با وجود ملی بودن آزمون‌ها و گواهی‌نامه‌های اعطایی، در نهایت این مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها هستند که اقدامات و صلاحیت‌های مورد نیاز برای پذیرش در رشته‌های خود را